

Luonnon
monimuotoisuus
kaupunkisuunnittelussa:

Miten taide liittyy tähän?

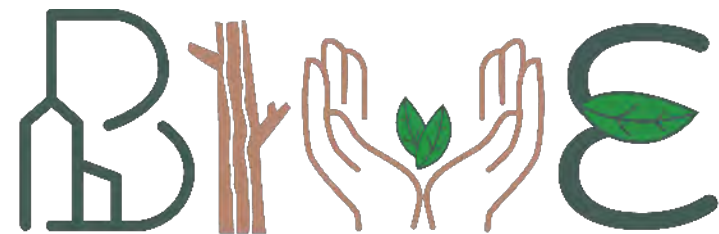
tutkijatohtori Laura
Uimonen, TaT Tampereen
yliopisto,
Arkkitehtuurin yksikkö

Kahvila puun ympärillä, Muusa, Tampere

Monitieteinen näkökulma

- Kaupunkisuunnittelun opetus ja tutkimus
- Luonnon monimuotoisuuteen liittyvät hankkeet
- Julkisen taiteen tutkimus ja edistäminen
- Ympäristötaiteen opetus

Hyvinvointia biodiversiteetti-interventioilla

Luonnon monimuotoisuus kaupunkisuunnittelussa?

- Tavoitteita
- Haasteita
- Keinoja sopeutua
- Luontoperustaisia keinoja vaalia

ELONKIRJO
BIODIVERSITEETTI

- geenien
- lajien
- luontotyyppien kirjo

BIODIVERSITEETTI ON ELINTÄRKEÄ GLOBAALI YHTEINEN HAASTE

Fyysinen kaupunki:

Kaikki KAUPUNKIVIHREÄ

Siniviherrakenne

Terve maaperä

Kaikki elävät olennot, kasvit, organismit

LUMO-työ ja luontosuhteen vahvistaminen

Luonnonsuojelu

Ilmasto- ja lumovahdit

Luontopolut

Retket

Tiedotus

Kaupunkiviljely

KESTÄVÄT ELINTAVAT

poliittinen
päätöksen
teko
lait
julkinen
hallinto

Taiteen fyysiset ilmiöt:

Taidepuistot

Puuveistokset

Ympäristöteokset

Metaforiset:

Taideteokset joiden aiheena biodiversiteetti, ihmisen ja luonnon suhde, luontokato, luonnon ilmiöt ja katastrofit, metsän ja puiden merkitykset

Taiteen kentät:

Museot ja näyttelyt oppimisympäristöinä

Yhteisötaide

Osallistava taide

Aktivismi

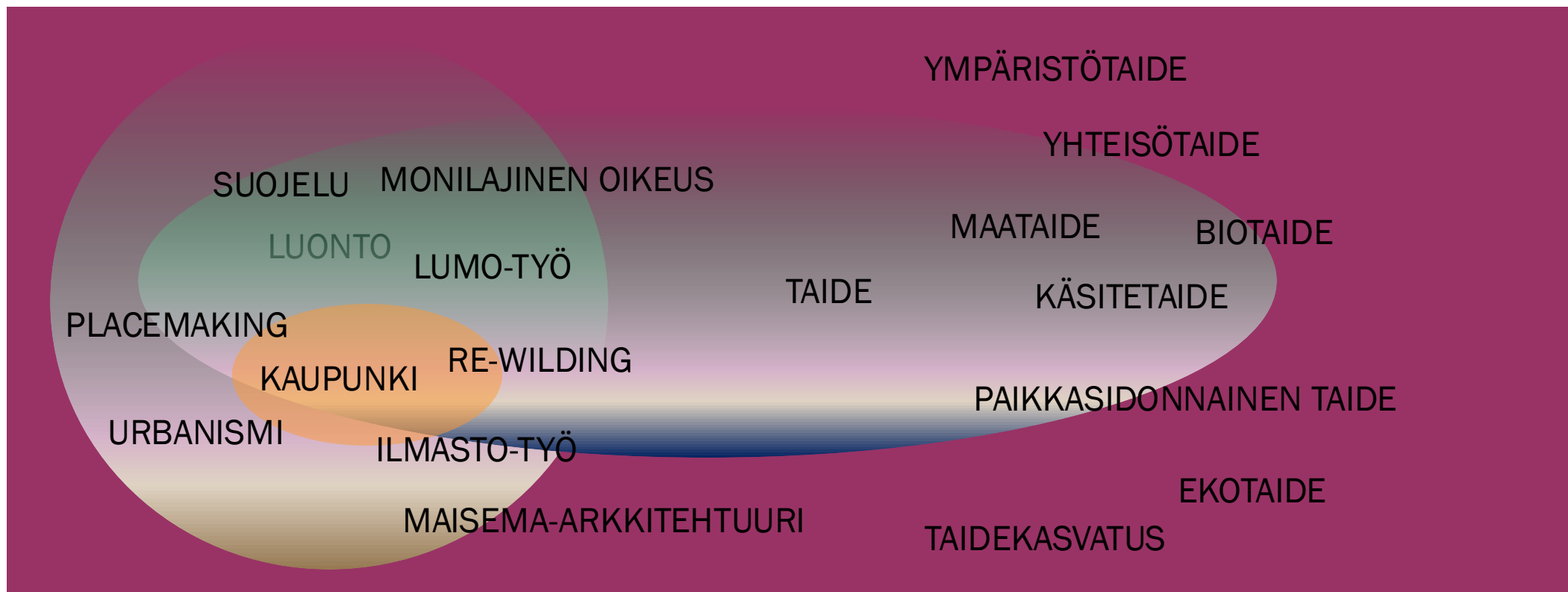
Taiteilijat tutkijoina

Taide tutkimusvälineenä

kokemus
tunteet
muisti
kuvittelu

KAUPUNKI-LUONTO-SUUNNITTELU-TAIDE ?

TAITEEN ERILAISIA TEHTÄVIÄ

MAISEMALLINEN
MATERIAALINEN
SYMBOLINEN
YHTEISÖLLINEN
MANIFESTOIVA
KÄSITTEELLINEN
TIETEELLINEN

Agnes Denes Puuvuori Ylöjärvi LU

Nancy Holt Up and Under Pinsiö Nokia LU

MAISEMALLINEN TEHTÄVÄ

Ympäristöteokset

Luonnon materiaalit

Materiaalin hiilijalan ja hiilikäden jälki

Lahopuun merkitys biodiversiteetille

Luontometaforat

Metsän ja puiden merkitykset

Le Plan Arbre
**Action Capitales Françaises
de la Biodiversité 2022**

LAHOPUU KAUPUNKIEN TEHTÄVÄNÄ

Operaatio Pirkanmaa

"Kaupunkipuu taideteoksena"

Yhteisöllinen veistotapahtuma

MATERIAALINEN TEHTÄVÄ

Taiteella kyky käsitellä materiaa uusilla tavoilla ja muuttaa materiaalien esteettistä arvostusta

Vesi taiteessa osana kaupunkia: suihkulähteistä nykyisiin ympäristöteoksiin

Materiaalinen monihyötyisyys

Sinivihreän kaupungin kytkeytyneisyys

SYMBOLINEN TEHTÄVÄ

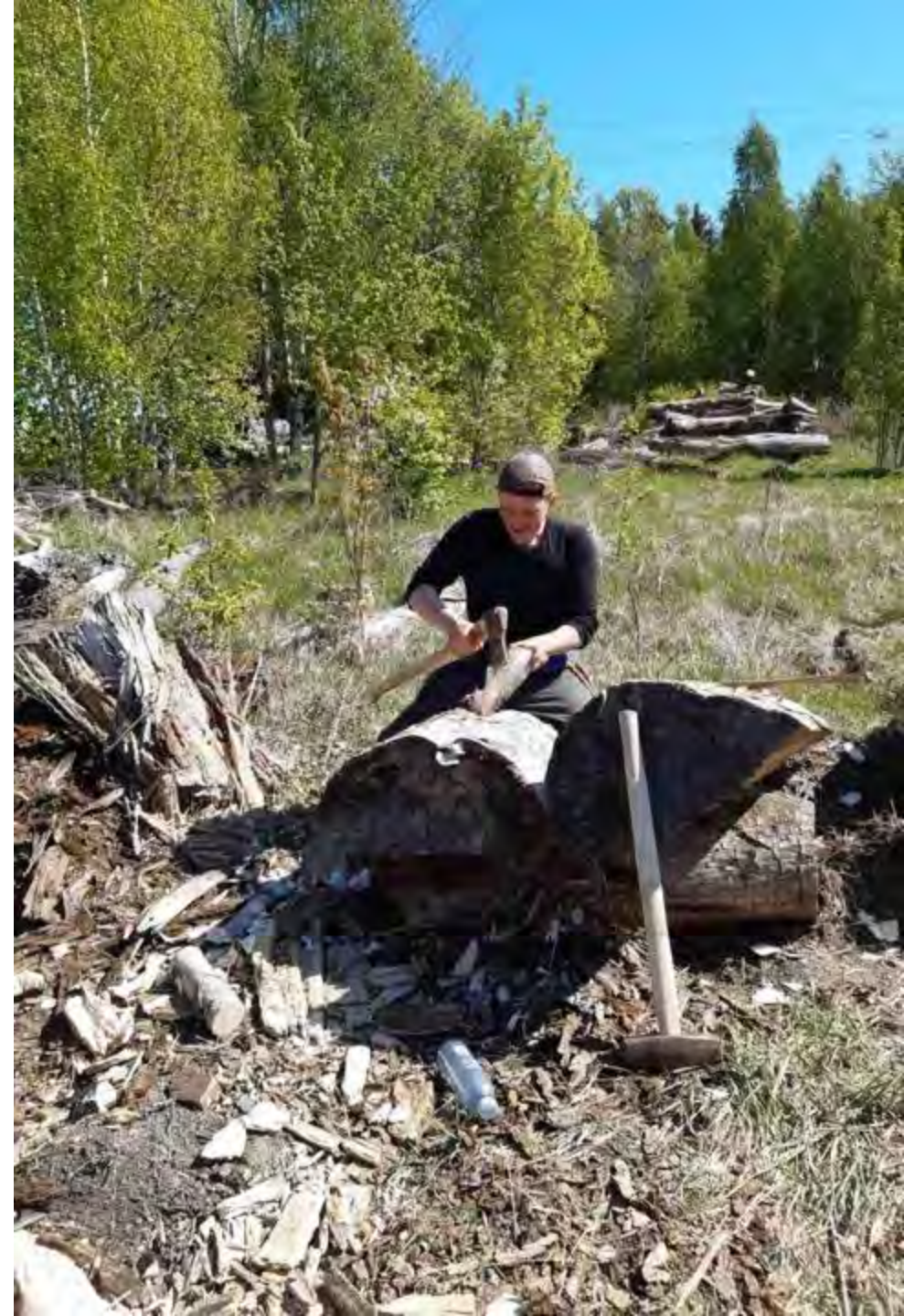
*Teija ja Pekka Isorättyä, Poliisin muikut 2021,
Lappeenranta LU*

YHTEISÖLLINEN TEHTÄVÄ

ELÄVÄN KULTTUURIN KORONEN RY,
ELONKIRJOPUISTO

KUVA: <https://koroinen.nettisivut.fi/koroisillatapahtuu/hankkeet/elonkirjopuisto/>

Kulttuurinen ja sosiaalinen tehtävä

[HTTPS://ECODATA.RIXC.ORG/LEEN
A-JA-OULA-A-VALKEAPAA/](https://ecodata.risc.org/leena-a-ja-oula-a-valkeapaa/)

Maybe art was born to explain the inexplicable?

Leena and Oula A. Valkeapää. Manifestations, 2017. Photo: Oula A. Valkeapää

<https://msl.fi/kylataidekohteet>

Kylätaide CASE UTAJÄRVI 22-23

MANIFESTOIVA TEHTÄVÄ

Sinisen planeetan kauneus

*SOUS LES PAVÉS, LA
PLAGE! Événement de mai-juin
1968, Paris. Slogan
révolutionnaire "Sous la pavés la
plage" Roger Viollet*

TAIDE LAJIEN PUOLESTA –

Eri lajien oikeus elää

Jaettu elinympäristö

IFESTO

Manifesto for the Multispecies Museum

, galleries, and other art spaces are often presented as places for and by humans. They are also multispecies spaces. The building influences the lives of non-human beings: birds, trees, bats, and insects, who have just as much right to the city and as humans do. Museums use animals and plants and profit from them. Much art is made from them, shaping how humans think about them, and/or is made from their materials. In most museum cafes, animals or animal products are consumed, furniture or lamps are made from their skin. This violence against animals in museums is invisible and normalized, similar to how this works in larger museums and other art spaces as part of the cultural vanguard to take responsibility on the lives of animals, plants and other nonhuman beings, and work towards just and sustainable multispecies relationships.

Steps towards multispecies justice

NON-HUMAN NEIGHBORS

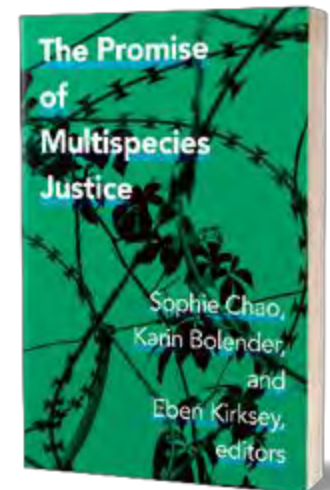
Treat ants, mice, and other small guests with care and do not kill them. Make the garden a refuge for hedgehogs, bees, and other non-human neighbors. Nest boxes and rooftop gardens can also contribute to an improvement in the quality of life for non-human neighbors.

The Multispecies Collective

[[Animals die for human consumption, plants not necessarily. No diet is entirely nonviolent, but a plant-based diet is the most just and sustainable choice for all beings, including humans.

The Manifesto for the Multispecies Museum was written in 2024. It was part of the exhibition 'Can't we all just get along?' in Stevenson Gallery, Amsterdam (2024).

24 Multispecies manifesto

<https://multispeciesjustice.space/>

ENDANGERED SPECIES MURAL PROJECT

Asheville North Carolina Tricia Tripp on the Merrimon Ave
Photo
https://www.biologicaldiversity.org/about/creative_media/endangered_species_mural_project/

KÄSITTEELLINEN TEHTÄVÄ

Taiteilijoiden ääni
yhteiskunnassa ennakoi
tulevia muutoksia
ympäristöön
suhtautumisessa:

- yhteiskunnan kritiikki
- uusien käsitteiden
syntyminen

<https://oneresilientearth.org/>

*Kaija Kiuru, Vanishing Landscape, 2016 Protected Aapa Mire project
kirja: Viikinkiaapa ikuisesti 2023*

TIETEELLINEN TEHTÄVÄ

Taide, ekologia ja ihmisen monimuotoinen luontosuhde - kohti yhteistä tulevaisuutta, JYU Koneen säätiö 2020-2022, Biologinen ja ekologinen ympäristötiede

Pyhä paikka? -hanke, Luontosuhteen kartoitusta tieteen ja taiteen keinoin
kestävyystutkimus

<https://www.luonnonpaikka.fi/>

Tutkimukseen perustuvat taideprojektit

TAIDE JA LUONTOSUHDE

*Taiteella on kyky käsitellä luontosuhdetta,
luontoahdistusta ja selviytymiskeinoja.*

*Nastja Säde Rönkkö: Selviytymisopas
maailmanlopun lapselle (pysäytyskuva),
2022. Puvustus: Juha Vehmaanperä. Kuva:
Aake Kivalo*

KADONNUT LUONTO

GAIA, Kirsi Kaulanen 2011.

Kuva <https://kirsikaulanen.fi/julkiset-teokset-kansio/gaia.html>

ART WORKS FOR CHANGE, NY

Taide työskentelee muutoksen vuoksi? vai

Tehdään taideteoksia, jotka edistävät muutosta?

2012-2014 näyttelysarja

<https://www.artworksforchange.org/natures-toolbox-biodiversity-art-and-invention/>

Vincent Callebaut, Belgium
Lilypad, A Floating Ecopolis for Climate Refugees: Oceans of the World Principality of Monaco, 2001
Six Archival ink-jet print, 16 x 20 inches each

2021 Biodiversity: artists take action, EU

ART OF CHANGE 21 IN NUMBERS:

80

actions in the world (Kenya, Equator, China, Morocco, South Korea, India...)

8

labels and awards (Labels COP21, COP22, Prix du Public du Forum National des Associations, Oxygene Award, Paris pour le climat...)

132000

euros invested to supports artists committed to the environment (Planète Art Solidaire Prize & Prix Eco-Design)

160

articles published in Impact Art News

846

artists candidated to our prizes

7000

masks for the action Maskbook

48

conversations with engaged artists

450

contributors to our crowdfunding campaigns

300

national and international press articles

Kiitos!

laura.uimonen@tuni.fi

Luennessa mainitut lähteet:

LÄHTEET

biwe.fi

must-project.fi

Jeff Koons <https://www.jeffkoons.com/artwork/puppy>

Nigel Dunnett <https://www.nigeldunnett.com/>

Up and Under <https://visitnokia.fi/kohteet/maataideteos-ylta-ja-alta-up-and-under/>

Tree mountain <http://www.agnesdenesstudio.com/works4.html>

Kauden satoa <https://www.savilahti.com/valon-kaava/kauden-satoa/>

GAIA, Kirsi Kaulanen 2011, <https://kirsikaulanen.fi/julkiset-teokset-kansio/gaia.html>

Kovalainen, R. & Seppo, S. (2006) Puiden kansa. Uud. Iaitos. Kemiö: Hiilinielu tuotanto.

LePlan Arbre, <https://www.nature-en-ville.com/sinspirer/le-plan-arbre-de-paris>

Andrea Gandini, <https://andregandini.art/>

Käkelä <https://kulttuuripankki.fi/tekija/juha-kakela/>

David Černý <https://www.metalmorphosis.tv/>

Philippe Pastor, <https://www.philippe-pastor.com/blog/the-burned-trees-chateau-des-marres-3/>

Poliisin muikut <https://www.kansallisgalleria.fi/fi/object/2453162>

Elonkirjopuisto <https://koroinen.nettisivut.fi/koroisilla-tapahtuu/hankeet/elonkirjopuisto/>

Manifestations <https://ecodata.rixc.org/leena-ja-oula-a-valkeapaa>

Kylätaidekohteet <https://msl.fi/kylataidekohteet/>

Gaia 2024 <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/sinisen-planeetan-kauneus-tulee-lahelle-gaia-taideos-on-nahtavilla-helsingin-tuomiokirkossa>

Sous les Pavés, la Plage! <https://bibliotheques.paris.fr/mai-68-en-mots-et-en-images.aspx>

Multispecies justice <https://multispeciesjustice.space/>

Asheville North Carolina Tricia Tripp on the Merrimon Ave

https://www.biologicaldiversity.org/about/creative_media/endorsed_species_mural_project/

Kaija Kiuru <https://onesilientearth.org/>

Taide, ekologia, ihminen <https://koneensaatio.fi/apurahat-ja-residenssipaiikat/taide-ekologia-ja-ihminen-monimuotoinen-luontosuhde-kohti-yhteista-tulevaisuutta-tutkimushanke/>

Nastja Rönkkö <https://www.nastjaronkko.com/>

Kirsi Kaulanen <https://kirsikaulanen.fi/julkiset-teokset-kansio/gaia.html>

ART F CHANGE <https://www.artworksforchange.org/natures-toolbox-biodiversity-art-and-invention/>

ART OF CHANGE 21 <https://artofchange21.com/en/home>